

čtení: Nehemjáš, kapitoly 9 a 13

Galatským 5,13-14: *Vy jste byli povoláni ke svobodě, bratří. Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým. Vždyť celý zákon je shrnut v jednom slově: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!*

„Prožíváme hroznou dobu, Panovníku Hospodine!“ Tuhle větu jsem si nevymyslel, ta je z Bible a říkali ji tam za dávných časů lidé, kteří se ocitli v nezáviděníhodné situaci. Vlastně je trochu zvláštní, jakou chvíli si pro to postesknutí vybrali: ještě nedávno byla část z nich v dlouhém nuceném exilu a těm, co zůstali doma, taky nebylo zrovna do zpěvu; ale teď to skončilo, teď obnovují, co bylo poničeno (domy, chrám, hradby), a obnovují i bohoslužbu jako za dávných dob. Člověk by čekal, že budou nadšení, jak jim to jde od ruky a že jsou volní, jenže jim to od ruky asi šlo hůř, než čekali. A hádali se.

V Bibli se o tom vypráví hned v několika knihách. Jsou to zapsané vzpomínky a pokus o hodnocení, ale jak to tak bývá, ani v tom zpětném pohledu (natož pak v hodnocení) se vypravěči neshodují. Kdo vlastně obstál a kdo byl příčinou potíží? Na to se odpovědi různí.

Jeden z těch pohledů nabízí úředník Nehemjáš. Líčí, jak se lid sešel k hromadnému pokání. „Ty jsi, Hospodine, jediný Bůh, to ty jsi autorem nebe a země a moře a všeho, co je v nich. Vedl jsi naše praotce, viděl jsi utrpení otroků a vyvedl jsi je z otroctví ven, dal jsi jim spolehlivé řády a příkazy, dával jsi jim jíst a pít – a oni? Vyvyšovali se, odmítli tě poslouchat a že se chtějí vrátit do otroctví. Ty jsi však Bůh ochotný odpouštět, milosrdný a laskavý, tak jsi je neopustil. Vyrobili si zlaté tele, že to je jejich nový guru, a i tak jsi je vedl dál. Přivedl jsi je do zaslíbené země, pokořil jsi jejich nepřátele, a oni? Nechali tě plavat, nedbali na tvé slovo a umlčovali proroky, kteří je měli varovat. Když na to doplatili, na chvíli se k tobě vrátili a tys je přijal, a pak zas nanovo jeli po svém. Tak jsi je přestal bránit, naše generace to poznala na vlastní kůži, ale nikdy jsi nás

opravdu neopustil. Ty jsi spravedlivý, Bože. To, co zakoušíme, už stačí, nežádej už víc zlého na naše hlavy a znovu se nás ujmi.“

Takhle to Nehemjáš řekl a pak dodal: „Smlouvu, kterou jsi s námi uzavřel, teď potvrdíme a dáme ti to písemně.“ Přicházeli jeden po druhém a zavázali se, že se vrátí k Hospodinu. To se zavázali dobře, jen se ještě shodnout, co to konkrétně znamená. Tehdy to pojali tak, že nedopustí smíšené sňatky s cizinci, že nebudou pracovat v den odpočívání, že budou pečovat o chrám a starat se o jeho personál a tak dále, hodně toho bylo, jak si pro sebe přeložili, co po nich Bůh žádá.

Po nějakém čase Nehemjáš služebně odcestoval do ciziny a když se vrátil, nestačil se divit: v chrámové komoře už nebylo kadidlo a obětní dary, jako když odjížděl, nýbrž krámy nějakého papaláše, který si to tam ze známosti pronajal. Chrámový personál nebyl k nalezení – lid by je nechal umřít hladu, tak si hledali živobytí jinde. V den odpočívání byl všude čilý ruch a rej, obchodovalo se a pracovalo o sto šest.

„Když jsem vám kladl na srdce tradici, neměl jsem na mysli, abyste navázali na to, jak si už vaši otcové dělali z Mojžíšova zákona trhací kalendář,“ řval na ně Nehemjáš. Znovu zakázal, co mohl, a za smíšené sňatky, které ho strašně dráždily, některé muže bil, rval jim vousy a zlořečil jim.

Jak to bylo dál, o tom už se tu nepíše, Nehemjášova kniha tu končí.

Prožil jsem dva roky v Československé lidové armádě. Ta nemá s Nehemjášem nic společného, jen ten způsob komunikace mi to připomněl. Na prostranství, kde nás stavěli do pozoru, na nás křičeli a nutili nás něco hromadně slíbit; a jen co večer vypadli, život se vrátil do obvyklých kolejí, za což na nás nazítří zase řvali.

Když v době koronavirové člen vlády řekne, že nedodržím-li pravidla, můžu někoho nakazit a on umře a já si to budu vyčítat, rozumím. Když však on nebo jiný člen vlády hřímá: „Když nebudete dodržovat, co řekneme, tak přitvrdíme,“ už jsem zas na tom place v kasárnách a vidím, jak na nás někdo řve a nikdo ho nebere moc vážně.

Nějak mě u Nehemjáše neoslňují ty chvíle, kdy někomu zlořečí, bije ho a rve mu vousy, aby ho přivedl k rozumu – nějak si neumím představit, že si touto cestou ten zlořečený, zmlácený a ponížený

uvědomí, že nyní zůstává toliko víra, naděje a láska, ale největší z nich jest láska.

Co mě u Nehemjáše naopak přijde inspirativní, je způsob, jakým v úvodním proslovu vyložil, co je to dbát na tradici: ne že zopakujeme všechno to bídné, čeho se naši předkové dopustili, ale že se spolehne na Boží lásku a na odpuštění, které už i ty předky provázely, a vynasnažíme se tímhle směrem nadále sami jednat.

Tohle spolehnutí na Boží lásku, která je silnější než hřích, hodně leželo na srdci apoštolovi jménem Pavel. Hřích je svinstvo, které si mě omotá kolem prstu, takže pak vyvádím i to, co nechci. Odpuštění mě z toho dostává ven a vrací mě mezi lidmi zpět, a to díky lásce, kterou nás Bůh obdařil. Jenomže – to apoštola trápí – do toho můžou vstoupit lidé, kteří po téhle volnosti v Kristu slídí, jestli není volná moc, že by mě pro mé dobro raději zavřeli přece jen do nějaké klece. A to teda ne, povídá Pavel: vy jste povoláni ke svobodě a máte o ni pečovat a nevyměnit ji za nějaké nové mříž, i kdyby lákavé a luxusní byly. Bude vám v tom ovšem překážet vaše vlastní ješitnost, chamtivost a co ještě v nás kde dříme, a taky lidi vám budou překážet: nejen ti, kdo se derou nahoru, protože tam větrí prachy nebo moc, ale i dobří lidé, kterým prostě vaše svoboda přijde příliš volná.

Volná, to ona je: svoboda znamená, že můžu všechno. Ne že by všechno bylo dobré, to tedy není: když zaseju vítr, sklídím bouři. A nejde jen o nás: když budujeme zlo, ještě naši potomci budou mít jizvy na duších. Tady už vykukuje něco, co lidskou svobodu vymezuje a dává jí směr a co je pro všechny, kdo rádi velí a vyhrožují, obtížné nejen vyjádřit, ale snad i pochopit: že celý zákon je shrnut v jediné větě: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Nechci, abychom bližním zanechali planetu zaneřáděnou až k nedýchání, se zhuntovanou půdou a bez vody (se zdůvodněním, že by se nám ekonomicky nevyplatilo na ně myslet). Při pandemii dodržuju bezpečnostní omezení ne proto, že na mě někdo řve, ale že mám rád své bližní a nechci jim ublížit. A tak dále.

Člověk ve spoustě situací kolikrát opravdu neví, co by teď měl nebo neměl udělat. Poradí vám kdekdo, ale i kdyby se všichni rádci kupodivu shodli, rozhodnutí je stejně na vás. Těžko přitom nešlápnout vedle. Obdaří-li vás někdo paragrafy plnými zákazů a rozkazů, samozřejmě, že vás přistihne při chybě. Ty paragrafy vás měly vyškolit, abyste se neztratili, ale žít za vás nebudou, to musíte vy. Paragrafy jsou něco jako učitelé: o jejich důležitosti není pochyb, ale pak už je to na vás.

Svoboda neznamená počkat, až Nehemjáš vypadne, a pak to pořádně rozjet, než se zas vrátí a vyrve nám vlasy a vousy. Přece vím, že na tomhle světě nejsem sám. Naše společné soužití tvoří prostor, kde se hraje koncert zvaný svoboda Božích dětí a každý nástroj tam má (naštěstí) jiný zvuk. Samozřejmě, že v tom koncertu znějí i falešné tóny a paragrafy nás při nich přistihnou. To je ta chvíle, co o ní apoštol píše: Pro všechno se můžete rozhodnout, ale ne všechno nám půjde společně k duhu a kéž by vás Bůh vedl, abyste si vybírali to, co je pro vás a pro druhé dobré. A kéž byste v přešlapech porozuměli, co je to Boží milost, jak veliká je síla odpuštění a jak se to všechno provozuje v praxi.

Svoboda v Kristu je záležitost vztahu, mí milí, a k tomu jste byli povoláni, povídá apoštol. Je to záležitost Božího vztahu k nám a toho, jak my to předáme dál. Tak na sebe berte břemena těch druhých, tím naplníte zákon Kristův. Mějte sami sebe rádi, když vás má rád i Bůh, a člověka, co je vedle vás, mějte rádi zrovna tak jako sebe.

Ať vás vede a podpírá Boží požehnání:

Zpívejte Hospodinu z celého srdce a ze všech sil, zpívejte o tom, co pro nás udělal. Prokázal lidem svou spravedlnost a nabídl jim ji k životu – nabídl ji k životu i nám.

My tuhle příležitost můžeme popadnout a užívat si jí: třeba nám nebude v životě vždycky jen dobře a veselo, ale že nás Pán Bůh má rád a že nás neopustil, to nám nikdo nesebere.

A tak ať vás Boží láska a pravda provázejí, kamkoli zamíří vaše kroky, a Boží pokoj – spravedlivý a milosrdný – ať prozáří vaše dny a vede vaše cesty. Amen.